

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Розвиток творчого мислення учнів початкової школи на уроках української мови

Автор

Науковий керівник / Експерт

Бурякова Є.А.**Єлдінова С. М.**

підрозділ

кафедра дошкільної та початкової освіти

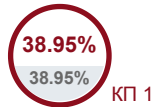
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

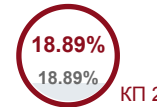
Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		28
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		187

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

11569

Кількість слів

88193

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	103	0.89 %
2	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	89	0.77 %

3	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	85	0.73 %
4	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	85	0.73 %
5	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	73	0.63 %
6	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	58	0.50 %
7	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	54	0.47 %
8	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	52	0.45 %
9	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	50	0.43 %
10	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	49	0.42 %

з домашньої бази даних (33.65 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	Розвиток креативного мислення на уроках української мови в початкових класах 11/23/2023 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	3886 (211)	33.59 %
2	Формування креативності в учнів початкової школи засобами гри 5/23/2024 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (кафедра дошкільної та початкової освіти)	7 (1)	0.06 %

з програми обміну базами даних (0.59 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	Розвиток творчого мислення школярів 6/12/2020 South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Соціально-гуманітарний факультет)	40 (1)	0.35 %

2	Стаття_Костюк_Барнич_Мамчич.doc 5/2/2022 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	10 (1)	0.09 %
3	РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 6/4/2024 International University of Economics and Humanities named after Academician Stepan Demianchuk (International University of Economics and Humanities named after Academician Stepan Demianchuk)	8 (1)	0.07 %
4	Психологічні особливості уяви дітей молодшого шкільного віку 9/13/2021 South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Соціально-гуманітарний факультет)	5 (1)	0.04 %
5	: Інтерактивні технології як засіб формування комунікативної компетентності учнів у процесі навчання української мови 12/7/2021 Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko (Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko)	5 (1)	0.04 %

з Інтернету (4.71 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://naurok.com.ua/uploads/files/851297/233049.doc	73 (4)	0.63 %
2	https://referat.co/dissertaciya/645870-pedagogika-metodika-formuvannya-komunikativnoi-kompetentsiyi-uchniv-pid-chas-vivchennya-prostogo-rechennya-v-shkoli/read?p=5	71 (3)	0.61 %
3	https://naurok.com.ua/stattya-specifika-vikoristannya-elementiv-trzv-pedagogiki-na-urokah-chitannya-v-period-navchannya-gramoti-70743.html	70 (4)	0.61 %
4	http://bilochka31.org.ua/igri-na-rozvitok-kreativnosti/	58 (2)	0.50 %
5	https://lib.iitta.gov.ua/706990/1/20111%209.pdf	55 (3)	0.48 %
6	https://www.ourboox.com/books/%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA/	40 (3)	0.35 %
7	http://eprints.zu.edu.ua/33484/1/%D0%86%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0.pdf	32 (2)	0.28 %
8	https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14463/	30 (2)	0.26 %
9	https://confscience.webnode.com.ua/_files/200000091-2228122284/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2055.pdf	23 (1)	0.20 %
10	https://allref.com.ua/uk/skachaty/rozvitok_tvorchih_zdibnostey_molodshih_shkolyariv_cherez_innovatsiyi_tehnologii	22 (2)	0.19 %
11	https://studfile.net/preview/9162482/page:4/	19 (3)	0.16 %
12	https://www.nmcdon.org.ua/images/123_%D0%9F%D0%A2%D0%9D%D0%97-%D0%97_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%83_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9B.docx	18 (1)	0.16 %
13	https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/download/869/773/	12 (1)	0.10 %

14	http://metodportal.net/system/files/mp/2016/02/75320/formuvannya_kreatyvnyh_zdibnostey_molo_dshoshgo_shkolyara.pdf	12 (1)	0.10 %
15	http://lib.pnu.edu.ua/files/Visniki/pedagogika/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B%D0%B0%202009%20%D0%92%D0%B8%D0%BF%2028-29.%20%D0%A7.1..pdf	10 (1)	0.09 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
51	<p>Бурякова Єлизавета Анатоліївна</p> <p>РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</p> <p>студентки ІІ курсу, групи ПО23М3 Канд.філол. наук, доц.Єлдінова С.М.</p> <p>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТВОРЧЕМИСЛЕННЯ» ТА ЙОГО РОЗВИТКУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ</p> <p>1. Поняття «творчємислення» та його роль у розвитку особистості молодших школярів</p> <p>Особистість і психічна діяльність людини тісно пов'язані з творчістю, і в той же час творчість органічно інтегрується в систему особистості. Дж. Павен у роботі «Педагогічне тестування: Проблеми, омани, перспективи» стверджує, що аналіз творчих здібностей(науки, техніки, мистецтва) дозволив виділити риси творчої особистості (гнучкість, здатність до розробки, чутливість до проблем, переосмислення, оригінальність, плинність). Його думку підтримує Біла І. у роботі «Психологія дитячої творчості» і додає такі поняття як толерантність до неоднозначних ситуацій, різноманітні та складні інтереси, специфічний когнітивний стиль, незалежне мислення, сильна свідомість, внутрішня мотивація, сильна емоційність, неконформізм, підвищена потреба в незалежності, висока саморушійна сила</p> <p>Таким чином, творче мислення та нестандартне мислення, розглянуті через призму особистості набувають значення творчого потенціалу як суми психологічних чинників майбутніх проявів творчої особистості. Творчий потенціал завдяки правильному вихованню з часом стає рисою особистості, яка буде продукувати нові, оригінальні, соціокультурні цінності.</p> <p>У роботі Вукіна Н.В. «Критичне мислення: як цьому навчитися» наголошує, що поняття «творчість» має широкий спектр визначення. На її думку, діяльність - це родовий компонент творчості. Дане положення є загальноприйнятним у вітчизняній науці, як і положення про критерії самої творчості та її результати [15, 79]. Творчість, як результат людської діяльності, породжує якісно нові матеріали та духовні цінності суспільного значення. Важливою умовою культурного прогресу суспільства й виховання людини є розвиток творчого потенціалу людської діяльності. Ось чому на всіх рівнях школи (початкової, середньої, вищої) треба звернути увагу на формування в учнів різноманітних міцних та глибоких систем знань, на розвиток самостійної діяльності учнів, на стимуляцію розвитку стійких творчих інтересів, творчих пошуків, на наполегливість під час виконання різноманітних творчих завдань [15, 19].</p> <p>Феномен творчості розглядається в психології з двох точок зору: по-перше, з точки зору створення нового, а по-друге, точки зору сукупності властивостей особистості, які забезпечують її входження в даний процес. Тобто творчість - це необхідна умова для створення чогось нового, що немає аналогів [15, 24].</p> <p>У науковій роботі Т. Колодій «Впровадження технологій критичного мислення на уроках в Новій Українській Школі» посилається на американського психолога Р.Стернбєнга, який стверджує, що для творчості необхідна наявність шести взаємопов'язаних між собою специфічних джерел, до яких він відносить такі чинники як: інтелектуальні здібності, знання, особистісні якості, мотивація, оточення (середовище), типи мислення [27, 27] Що ж таке творчість? Поняття «творчість» у аспекті психологічного знання набуло значення на початку 50-х років ХХ ст. Одним з перших дослідників у цій області вважають Дж. Гілфорда, який ототожнив поняття креативності та творчого мислення [36, 45].</p> <p>Здатність творити, а це і є сутністю креативності, полягає в інтелектуальній активності та чутливості до побічних продуктів діяльності [1, 67]. На думку Дж. Гілфорда, здатність відмовлятися від стереотипних способів мислення і є головною ознакою креативності. У своїх наукових працях науковець визначив різницю між двома типами мисленєвих операцій - між конвергенцією та між дивергенцією, і тільки після цього концепція креативності та творчого мислення набула широкої популярності та почала активно і широко використовуватися [36, 38].</p> <p>Творче мислення - це оригінальність і незвичність висловлюваних ідей, прагнення до інтелектуальної новизни у вирішенні завдання (проблеми), здатність бачити предмет (можливості його використання) під новим кутом зору і продукувати ідеї у невизначеній ситуації (тобто за відсутності передумов для формування нових ідей. Це здатність до зміни перспективи та створення нових рішень для проблем, це спосіб впроваджувати нові ідеї. Ця риса відома також як нестандартне, або креативне мислення.</p> <p>Кожна людина здатна творчо мислити, у більшості людей ця здатність розвивається з дитинства. Для прикладу, коли маленька дитина хоче стати на ноги і почати ходити, це і є простий приклад творчого мислення, тому що у даному випадку дитина пробує різні способи, як можна виконати нове завдання, а не використовує один і той самий спосіб декілька разів.</p> <p>На думку психологів, важливим джерелом розвитку особистості та її творчої сторони є емпатія. Емпатія (англ. empathy - співчуття, співпереживання) - це здатність зрозуміти емоції іншої людини, а також співпереживати емоційному стану в процесі спілкування.</p> <p>Мета кожного вчителя - пробудити в дитини чутливість до художнього слова. Можна накреслити такий шлях розвитку емпатичної особистості засобами художньої літератури: «від культури слова до емоційного розвитку, і від нього до культури моральних почуттів</p>	

і моральних стосунків» [12, 78].

На думку Є. Ільїна, головна мета вчителя - «поєднати красу мистецтва й красу душі, навчити бачити в книжці прекрасне і корисне». Орієнтуватися у цій проблемі допомагають «Концепція літературної освіти» й «Державні стандарти базової і повної середньої освіти», а також навчальні програми, у яких визначені і сформульовані вимоги до знань і умінь учнів. [51, 12] Творче мислення, як одне з видів мислення, має створювати суб'єктивно новий продукт і таким чином впливати на пізнавальну діяльність особистості.

Такі новоутворення стосуються, перш за все, мотивації, цілей, оцінок, смислів. Творче мислення має відрізнитися від процесів використання готових знань та вмінь, що носять назву «репродуктивне мислення». [50, 39]

У психологічних дослідженнях поняття «творче мислення» характеризують як комплекс оригінальних інтелектуальних і особистісних особливостей індивіда, що сприяє самостійному генеруванню проблем, створенню ідей і нестандартному їх вирішенню [37, 10].

Педагог І. М. Біла стверджує, що творчість - це найзмістовніша форма психічної активності дитини, яку необхідно спостерігати як універсальну здатність, яка спрямована на забезпечення та створення ситуацій успіху різної діяльності молодших школярів.

Прояв творчості в учнів початкових класів може бути результатом активних пізнавальних, творчих дій, а сам процес оволодіння мовою виступає творчим процесом (процес засвоєння норм словотворення), гра - це теж креативність, адже, створюючи нові ігрові ситуації, дитина вносить своє, суб'єктивне в ігрові дії, зображувальну діяльність, музику, конструювання тощо. Навіть наслідуючи дорослих, діти творчо видозмінюють власне сприймання відповідно до особистих уявлень, а коли відбувається засвоєння нового, то порівнюють з власним досвідом, який є неповторним та унікальним. Нові знання творчо трансформуються кожним молодшим школярем і набувають своїх особливостей. Ці процеси є основою тих неочікуваних актів творчості, які породжуються та реалізуються дитиною [18, 99].

Проаналізувавши педагогічну літературу та вивчивши поняття «творчість» ми визначили, що це певний вид людської активності, який визначається як цілісний процес, і ця характеристика базується на низці конкретних особливостей, серед яких можна виділити наступні:

1. присутні протилежності, або проблемні ситуації чи творчі завдання;
2. прогресивність, значимість особистості та соціальна позиція;
3. наявні об'єктивні, соціальні, матеріальні передумови для творчості;
4. наявні суб'єктивні передумови для творчості, які спрямовані на розвиток ЗУН, особистих якостей молодших школярів, а також позитивна мотивація.
5. новизна та оригінальність процесу або результату [16, 77].

Творче мислення дуже важливе для учнів початкових класів, що позитивно сприяє на їх розвиток особистості, спонукає знаходити нові шляхи вирішення поставлених завдань, викликає в молодших школярів здатності нестандартно мислити, відкривати для себе нові ідеї, що в першу чергу у майбутньому може допомогти розширити світобачення, знайти творчий підхід до вирішення складних завдань та пошук альтернативних шляхів. Творче мислення стимулює самовираження та самореалізацію, допомагаючи більш глибоко зрозуміти самого себе та світ навколо.

Особистість з творчим мисленням характеризується:

1. має бажання до пошуку нестандартного, оригінального вирішення поставлених задач;
2. здатна бачити звичні справи оригінально, нестандартно, використовує речі незвичним способом;
3. здатна переключати власну увагу на нові теми;
4. проявляє здатність до вираження власних міркувань у будь-яких ситуаціях, незалежно від їх складності.

Завдяки творчому мисленню, яке властиве креативним учням початкових класів і педагогам, вчителі мають унікальну можливість постійно розвивати здатність знаходити вихід з наявних ситуацій, приймати нестандартні рішення, адаптувати знання та власний досвід для подолання труднощів та конструювання нових шляхів розвитку.

Творче мислення характеризується як здатність особистості знайти сучасні вирішення завдань, але як результат досягнення цілі, а також при цьому має бути використаний нестандартний підхід. Нестандартність мислення дозволяє виявити власний шлях у світі та знайти гармонію між навколишнім середовищем та внутрішнім світом. Вона сприяє розвитку самостійності та підвищенню віри в себе.

Творче мислення розкриває можливий потенціал особистості молодшого школяра, допомагає реагувати швидко та аналізувати проблеми у будь-якій галузі знань, сприяє знаходженню оптимальних рішень для вирішення завдань.

Творчість, креативність, нестандартність можуть виступати як одна з умов нестандартного саморозвитку учнів початкових класів, а також є суттєвим резервом її самоактуалізації [17, 88].

Творче мислення учнів початкових класів виступає головним фактором їхньої соціалізації через те, що соціальна активність молодших школярів, є вирішальною у навчально-виховному процесі його соціального становлення, в своїй основі має творчий характер. Під час осмислення досвіду соціального життя особистість переживає кожний період даного процесу як індивідуальне відкриття та створення особистісного соціального простору [22, 57].

Дослідниця О. Антонова у своїх працях зосереджувала увагу на тому, що творче мислення необхідно характеризувати як одну з властивостей кмітливості. Вона писала про те, що тільки особистість з вираженою кмітливостю може наблизитися до вирішення завдань гнучко, дотепно та оригінально, а також у педагогічній науці важливо виділяти наступні аспекти творчості: за результатами (продуктами), їх кількістю, якістю й значущістю; творчість розглядається як здатність людини відмовлятися від стереотипних способів мислення [3, 66].

За думкою численних вчених, здатність до творчого мислення пов'язана з високим інтелектуальним рівнем, що означає володіння конкретною компетентністю в певній галузі. Тому вважаю доцільним розглянути поняття «компетентність».

На думку С. Бондар, компетенція - це здатність розв'язувати проблеми, що забезпечуються не лише володінням готовою інформацією, а й інтенсивною участю розуму, досвіду, творчих здібностей учнів [2, с.9].

На думку дослідниці Г. Галяміної поняття «компетенція» можна охарактеризувати як готовність до застосування ЗУН для розв'язання професійних завдань в різноманітних областях - як у конкретній області знань, так і в областях, слабо прив'язаних до конкретних об'єктів, тобто це здатність і готовність проявляти гнучкість у мінливих умовах ринку праці [12, 44].

Педагог А. В. Хуторський у своїх працях зосереджував увагу на тому, що компетенція може складатися зі взаємозв'язаних якостей особистості, а саме ЗУН, видів та способів діяльності, певного набутого досвіду і є відчуженою, наперед заданою соціальною вимогою (нормою) до освітньої підготовки учня, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері » [44, 77].

Відповідно до Закону України «Про освіту» сучасний випускник педагогічного вузу має володіти одинадцятьма ключовими компетентностями. У Новому тлумачному словнику української мови слово «компетентний» означено так:

1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований;

2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний [36, 20]

Проаналізувавши науково-педагогічну літературу ми прийшли до висновку, що компетентна особистість - це індивідуальність молодшого школяра, яка **володіє високим рівнем знань у певній галузі та має можливість свідомо використовувати їх у практичній сфері, що призводить до створення нових інтелектуальних продуктів. Виховання** творчості в учнів початкових класів вимагає від педагога великих зусиль, також організації **виховних заходів. Через ці дії розвивається спонтанність, незалежність мислення, сприйнятливості до проблем, до прихованого, але важливого, здатність до розвитку та прогнозування, творча мотивація. Творчість- це риса особистості, вона виражає оригінальність нового продукту по відношенню до того, що вже існує в цій освітній галузі.**

Розвиток творчих здібностей учнів початкових класів - це справа не одного дня, тижня чи місяця, а результат наполегливої і систематичної праці вчителя початкових класів, класного керівника, **впродовж року, терміну навчання в школі, всього життя [34,15]. Творчість дарує нам змогу прожити достойне життя й берегти світ, у якому варто жити. 2. Фактори, які впливають на розвиток творчого мислення у молодших школярів в навчально-виховному процесі початкової школи**

Сучасна теорія та практика освіти спрямовані на активне вивчення способів розширення креативного потенціалу підростаючого покоління, що є головною метою для успішної соціалізації особистості. Педагог відіграє дуже важливу роль в даному процесі, а також вчитель має створити та забезпечити умови для активного розвитку творчих здібностей учнів початкових класів в навчально-виховному процесі. Сам підхід спрямований на врахування сучасних потреб, а також сприяє розвитку концепції «Я» у кожної особистості.

Розглянемо модель креативної особистості, в якій ми можемо спостерігати внутрішні чинники, які сприяють розвитку творчості учнів початкових класів, а саме «креативне ядро» - природжені та додаткові мотиви, які можуть характеризуватися творчими уміннями, індивідуальними особливостями, формування яких відбувається під час навчально-виховного процесу та в житті особистості.

Дослідник Сісоєва зазначила, що природжене і надбане в особистості дитини в навчально-виховному процесі початкової школи відокремити неможливо, тому для вивчення самого процесу формування творчої особистості молодших школярів необхідно використовувати поняття творчих можливостей особистості [41, 232].

Для того, щоб творче мислення учнів початкових класів розвивалось необхідно створити певні умови, які будуть сприяти вивчати наукові методи, а саме: абстрагувати, порівнювати, узагальнювати, аналізувати. Проаналізувавши науково-педагогічну літературу ми прийшли до висновку, що до одинадцяти річного віку **розумова діяльність молодших школярів складає складну систему, яка виступає підґрунтям для розвитку наукових понять. На фінальному етапі інтелектуального зростання, періоді формальних операцій, дитина віддаляється від конкретних прив'язаностей до об'єктів і може мислити абстрактно, на зразок дорослої людини.**

Зосередимо увагу на тому, що необхідно для розвитку креативних здібностей, а саме спонукати учнів початкових класів до знаходження можливого варіанту вирішення проблеми, а не педагог вирішує їх. Креативне, творче, нестандартне мислення розвивається у кожній особистості в моменти, коли людина зустрічає на своєму шляху певні труднощі, що провокують мислительні операції та постає необхідність шукати і знаходити відповідні рішення [32,48].

Учні початкових класів переходять на новий рівень інтелектуальної діяльності, що дозволяє оволодіти самим **процесом навчальних понять. Цей етап є ключовим для розвитку** творчості у молодших школярів та дає можливість відкриття вищих форм мислення.

Для розвитку учнів початкових класів мають бути яскраво виражені певні якості, а саме: розумова та мовна активність, уява, фантазія.

Проаналізувавши психолого-педагогічні дослідження ранніми ознаками та можливостями для розвитку творчості може бути емоційна чуйність, що свідчить про можливість розвитку творчості в молодших школярів [11,98].

Учні початкових класів, їх вік є сприятливим для розвитку творчості особистості, який виступає доволі гнучким для розумового розвитку, є можливість для постановки та вирішення проблем, гарна пам'ять, високий рівень допитливості, наполегливі, ініціативні [4, 55].

Зосередимо увагу на тому, що вік від 6(7) до 10 років характеризується особливо чуттєвим для розвитку творчої уваги молодших школярів.

Дослідниця Окозлова у своїй праці наголошувала на тому, що розвиток творчої уяви учнів може формуватися поступово та пов'язаний зі отриманим досвідом індивіда. Період молодшого шкільного віку характеризується активним сприйняттям навколишнього світу та отриманням нових знань, вражень, які спрямовуються на розвиток творчої уяви учнів початкових класів.

Отже, дуже важливим є створення сприятливих умов для того, щоб відбувався розвиток творчої уяви в учнів початкових класів, що дозволяє формувати образи уяви.

Молодший шкільний вік - період накопичення знань, умінь та навичок, який сприяє успішному розвитку творчої уяви, а також нестандартне мислення в учнів початкових класів спрямоване на об'єднання та пошук нових засобів діяльності.

Проаналізувавши досвід педагогів ми прийшли до висновку, що основною тенденцією **розвитку творчої уяви молодших школярів** виступає перехід **від переважно репродуктивних її форм до творчої переробки уявлень, від простого їх комбінування до логічно-обґрунтованої побудови нових образів. Безпосередньому розвитку репродуктивної уяви** учнів початкових класів важливо надавати особливої уваги» [35, 97]. Вивчивши думку психологів та проаналізувавши їх бачення проблеми ми прийшли висновку, **що недолік розвитку уяви у молодших школярів може призвести до негативного впливу на їх творче мислення не лише на даному етапі життя, але і на подальших стадіях особистісного розвитку в шкільному віці.**

Сам процес розвитку творчого мислення в учнів початкових класів залежить від деяких факторів, а саме: зацікавленість молодшого школяра, особиста внутрішня мотивація, умови проживання та середовище, в якому зростає. Але, велика увага має бути спрямована на зміст завдань, які мають виконати учні початкових класів в навчально-виховному процесі, а також систематичність та послідовність на уроках.

Дослідник Р. Стернберг визначив фактори розвитку творчих здібностей учнів початкових класів:

- 1) інтелектуальні здібності;
- 2) знання, уміння, навички;
- 3) мислення;
- 4) індивідуальні особливості кожного учня;
- 5) мотивації до навчальної діяльності;
- 6) зовнішнє середовище, в якому зростають молодші школярі [34, 234].

Натомість Джордж Гілфорд зазначив, що є різні творчі здібності, але відсутня одна здібність **для того, щоб бути творчим. Тобто розглядав творчість як синтез багатьох факторів, які впливають на творчий потенціал особисті** учня початкової школи [31, 78].

Різні прояви обдарованості мають велике значення та дуже необхідні для життя. Розвиток творчих здібностей молодших школярів, а також

формування творчого відношення до виконання навчально-виховних задач, можуть визначатися як передумови гармонійного розвитку, навчання та виховання особистості учня початкових класів [32, 48].

На уроках та під час розвитку мовлення в учнів початкових класів реалізуються творчі здібності, які дають змогу навчити молодших школярів складати зв'язні висловлювання усно та **письмово, на запропоновані теми педагогом. Ці заняття спонукають дітей розвивати свою фантазію, критичне мислення і навіть передбачати майбутні події, створюючи багатозначні та цікаві твори мовлення. Для** того, щоб відбувався творчий розвиток **мислення в учнів початкових класів** педагог має створити умови, які будуть сприяти та спонукати до виконання наступних дій, а саме:

- можливість виділити час для проведення уроків, на яких будуть впроваджені технології, які спрямовані на розвиток особистості учнів початкових класів;

- дати можливість учням початкових класів вільно висловлюватись та розмірковувати над ними;

- сприймати думки учнів початкових класів не засуджуючи, а навпаки заохочувати до реалізації різноманітність підходів;

- педагог має створювати різноманітні **ситуації успіху для кожного учня, щоб** підтримувати їх загальний розвиток.

Поведінковий аспект розвитку творчих здібностей учнів початкових класів характеризується реалізацією креативної поведінки у мікросередовищі.

Таким чином, можна виділити фактори мікросередовища, які мають формуючий вплив на розвиток творчості:

- не регламентованість поведінки; - предметно-інформаційна збагаченість; - наявність зразків креативної поведінки[54, 82].

Нами було проаналізовано науково-педагогічну літературу та ми визначили моделі творчого процесу, що характеризуються 3 частинами та включають **в себе три взаємопов'язані компоненти, яких належать:**

1. рефлексія як основний процес, за яким можна відрізнити людину від тварин, що дає можливість формуванню самосвідомості, самооцінки, яка дозволяє відобразити і аналізувати світ;

2. цілеспрямованість, яка спрямована на організацію можливостей повірити в краще, що дає можливість змінити навколишнє середовище;

3. оволодіти способами трансформації процесів, які характеризують

індивідуальні відмінності процесів і явищ [25, 48].

Рівень розвитку творчості учнів початкових класів може залежати від ЗУН, які були отримані в дошкільному дитинстві під час ігрової діяльності в закладах дошкільної освіти

Зосередимо увагу на тому, що певні відмінності дітей, які проявляються у молодшому шкільному віці можуть бути особливими. Порівнюючи творчість дітей дошкільного віку з учнями початкових класів ми можемо зробити висновок про те, що у молодшому шкільному віці спостерігається згасання порівняно з дошкільниками. Це характеризується тим, що навчаючись в початковій школі учні втрачають власну свободу, школа створює певні обмеження в ігровій діяльності, яка є провідною у дітей дошкільного віку, навчання в школі обмежує можливість гратися, весь вільний час діти витрачають на навчання.

Ми прийшли до висновку, що більшість дітей замінює шаблони творчості та творчого мислення при вивченні шкільних предметів, але певні обмеження можуть позбавити учнів початкових класів до розвитку творчих здібностей у молодших школярів. Творчі здібності учнів початкових класів можуть проявлятися та характеризуються творчим потенціалом, а також вони можуть бути схильними до самостійності, мають гарне почуття гумору та гостро реагують на несправедливість[17, 22].

Початкова школа є першою та основною сходинкою в реалізації загальної освіти, мета якої спрямована на вивчення учнями початкових загальноосвітніх знань, що спрямовані на реалізацію пізнавальних можливостей та спілкування, що спрямоване на формування знань, умінь та навичок в навчально-виховному процесі початкової школи.

Модифікація моделі початкової загальної освіти в даний момент створює умову необхідності реалізації освітніх технологій, які будуть орієнтовані на розвиток учнів, облік їх особливостей і всебічне розкриття їх інтелектуального і особистісного потенціалу [10, 84].

Якщо зосереджувати увагу лише на традиційних моделях навчально-виховного процесу, то саме цей чинник може обмежувати розвиток учнів початкових класів у сучасному світі. Творче мислення в навчально-виховному процесі безпосередньо спрямоване на розширення можливостей молодших школярів, що сприяє здатності до аналізу, сучасно та інтерактивно мислити та вирішувати складні задачі. Саме цей процес спрямований на розвиток самостійності, критичного мислення, здатність до позитивної адаптації в суспільстві та сучасних технологіях, що є важливою частиною розвитку творчого мислення в навчально-виховному процесі.

Вчитель початкових класів має сприяти розвитку творчих здібностей учнів початкових класів, що є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу. **Головним показником таланту дітей є їхні нестандартних здібностей, а саме їх здатність до творчого виконання поставлених завдань.**

Творчий розвиток, а також творче мислення молодших школярів виступає головним аспектом їх соціальної діяльності. При отриманні соціального досвіду діти переживають кожний етап як створення власного соціального простору. Творче мислення є ознакою всебічно-гармонійного розвитку дитини **дошкільного та молодшого шкільного віку**, що забезпечує вміння індивіда проаналізувати, встановити **причинно-наслідкові зв'язки, робити пропозиції прогностичного характеру**[43, 17].

Нестандартні та творчі здібності учнів початкових класів характеризуються загальними властивостями, які можна помітити **у навчально-пізнавальній діяльності й зумовлює творчу спрямованість дитини, її здатність до самостійного вибору оптимального та оригінального шляху вирішення навчальних завдань, створення нових ідей, новизна яких може бути як об'єктивною, так і суб'єктивною** [17, 95].

Зосередимо увагу на тому, що **для розвитку креативності учнів початкових класів є** певні фактори, а саме: виявлення інтересу до певної діяльності учня, внутрішня мотивація молодших школярів до творчого процесу, **умови, в яких він зростає і навчається**, систематична, **цілеспрямована робота як під час уроків, так і в позаурочний час.**

Нами було виділено сприятливі умови для розвитку креативного мислення, творчого потенціалу учнів початкових класів, які необхідно застосовувати в навчально-виховному процесі початкової школи:

1. широко використовувати активні методи навчання в освітньому процесі, які передбачають створення певних ситуацій, в яких виникне самостійне бажання навчатися, **активно проявляти себе, відчувати себе причетним до змін та розвитку;**

2. вміння молодших школярів знаходити автентичність змісту навчання, що об'єктивно цікаво у порівнянні зі сучасними підручниками;

3. різноманіття певних інтерпретованих подій, фактів, понять, явищ, які потребують дослідження[35, 77].

Учні початкових класів, а саме їх вік досить сприятливий для розвитку творчого потенціалу, активно розвивається увага, увага, здатність фантазувати, мислити, вони дуже допитливі, вміють спостерігати, порівнювати, критично оцінювати власну діяльність та діяльність інших людей, **що сприяє формуванню цілісної творчої особистості.**

Педагог початкових класів, який працює з дітьми у своїй діяльності має розвивати розумові здібності молодших школярів, їх інтелект, а також **творчі здібності, і, навпаки, під час розвитку творчих здібностей не слід забувати про інтелект.** Зосередимо увагу на тому, **коли високий інтелект поєднується з високим рівнем креативності, творча людина частіше добре адаптована до середовища, активна** тощо[45, 22]. Дослідивши науково-педагогічну літературу ми прийшли до висновку, що сучасні вчителі початкових класів мають використовувати в навчально-виховному процесі початкової школи дидактичні ігри, які ефективно впливають на молодших школярів. Дидактичні ігри **стимулюють розумові та емоційні зусилля учнів, розширюють їх кругозір та розвивають творчі здібності. Вони також допомагають краще орієнтуватися в потоці інформації, одночасно згадуючи попередні знання і здобуваючи нові. Ігрова діяльність сприяє тренуванню пам'яті, покращує кмітливості та пробуджує інтерес до подальшого вивчення.**

Ми проаналізували психолого-педагогічні дослідження, які спрямовані на розвиток творчого мислення в учнів початкових класів та зробили наступні висновки:

1. Процес навчання взаємопов'язаний з розвитком творчого мислення учнів початкових класів, що сприяє формуванню творчих навичок, але мають бути створені певні умови.
2. Врахування психолого-педагогічних особливостей учнів початкових класів при розвитку їх творчого мислення, що виявляється у зниженні **зацікавленості у навчанні, відмову від уроків середньої школи, що виникає внаслідок недостатньої розгорнутості їхньої навчально-пізнавальної та когнітивної діяльності.**
3. Розвиток творчого мислення відбувається під час використання можливостей та умінню **знаходити нестандартні рішення завдань, які не можуть бути вирішені за допомогою звичних формально-логічних методів. В таких випадках учні початкових класів відчуває потребу у нових знаннях для ефективного вирішення проблем.**

Розвиток творчого мислення в навчально-виховному процесі початкової школи досить позитивно впливає на всебічно-гармонійний розвиток особистості, відбувається естетичний розвиток. **Для розвитку дитячої креативності в молодшому шкільному віці необхідно створювати ситуації, коли діти можуть самостійно знаходити рішення поставлених завдань.** Розвиток творчого мислення **активізується у кожній людини, коли** вона зустрічає певні труднощі, перешкоди на своєму шляху, що вимагають негайного вирішення та спонукають до праці, спрямовані на розвиток навичок **аналізу та пошуку відповідних рішень.**

3. Взаємозв'язок творчого мислення при вивченні рідної мови

Для ефективного формування загальних компетентностей учнів початкових класів і для розвитку творчого мислення дітей необхідно в навчально-виховному процесі застосовувати різні форми й методи організації навчання при вивченні шкільних предметів, зокрема, української мови та читання.

Зосередимо увагу на тому, що інноваційні технології навчання, які вчителі початкових класів активно використовують у навчально-виховному процесі початкової школи, **які забезпечують активні форми діяльності учнів, залучають їх до творчого процесу пізнання, дослідження проблем, формування власної думки та самореалізації** [9, 27].

Нами було проаналізовано сучасні дослідження педагогів Т(Н)Байбари, яка зазначала, що розвивати креативність молодших школярів необхідно саме в початкових класах, коли діти активно залучені до навчання. Період молодшого шкільного віку є особливим для прояву **творчості, формування індивідуальних інтересів та розкриття потенціалу учнів у різних видах діяльності.** Отже, впровадження сучасних форм та методів навчання розвиває творчість учнів початкових класів, які також сприяють розвитку мислення, здатності вирішувати проблеми, розвивати фантазію та уяву молодших школярів.

Проаналізувавши педагогічну літературу ми визначили умови розвитку творчості учнів початкових класів, а саме:

4. впровадження в навчальний процес початкової школи різних форм та методів організації навчальної діяльності;

5. педагог має створити мотивацію та зацікавити учнів;

6. оцінювання має бути за оригінальність відповіді, а не тільки за кінцевий результат виконаного завдання.

Вчителі початкових класів у своїй діяльності активно застосовують методи, педагогічні методи, які спрямовані на розвиток креативний, нестандартних, творчих умінь молодших школярів, розвивають фантазію, мислення та ін.

Для того, щоб розвивати творчі здібності в учнів початкових класів педагог має використовувати в навчально-виховному процесі:

7. сучасні ігрові технології навчання, інноваційні технології, інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) - комп'ютери, телефони, планшети, мультимедійні дошки, інтернет, презентації;
8. інтерактивні прийоми та методи навчання: робота в парі, малій групі « **Акваріум**», «**Карусель**», робота в колективі, **обговорення проблеми в загальному колі, «Мікрофон», «Навчаючи - учусь», «Мозковий штурм**, опрацювання дискусійних питань;
9. проведення нестандартних уроків;
10. розгадування ребусів, кросвордів та ін.[20,19].

Вчителі початкових класів активно використовують на уроках української мови **метод «ситуація успіху»**, оскільки на початку першого класу **учні приходять з різним рівнем підготовки. Багато з них не володіють навичками зв'язного та логічного висловлення своїх думок, переказування оповідань чи міркування над прочитаним. Мовна компетенція учнів може бути обмеженою, і вони можуть висловлюватися «одним словом». Починаючи роботу з першокласниками, важливо навчати їх бачити красу, вміло сприймати світ навколо, точно та образно висловлювати свої думки та розширювати словниковий запас. Коли учні взаємодіють з інформацією у вигляді інтерактивних завдань, вони навчаються мислити, не заважаючи, що мова є інструментом для цього.**

Уроки розвитку зв'язного мовлення розкривають креативні здібності в учнів початкових класів, на яких вони вчаться **будувати зв'язні висловлювання, як усно, так і письмово, на різні теми. Ці уроки спонукають дітей розвивати фантазію, критичне мислення і навіть передбачати майбутні події, створюючи багатоцільові та цікаві твори мовлення.** Учні початкових класів полюбили вправи, в яких можна пофантазувати, наприклад: «Якби в мене була чарівна паличка я...», «Уяви, що маєш справжні крила, куди б ти полетів...»

Зосередимо увагу на тому, щоб відбувався стимул до розвитку творчих здібностей вчителям початкових класів необхідно проводити уроки, на яких відбувається заохочення до мислительних операцій. **Наприклад, під час вивчення теми «Будова слова» для учнів 3 класу може бути запропоновано використовувати орфографічний словник та відшукати спільнокореневі слова як креативне завдання. Це сприяє активному розвитку їхнього інтелекту та здатності до творчого мислення** учнів початкових класів.

Використовуючи ігрові методи при вивченні української мови на уроках в початковій школі створюється **захлопний процес спільної та продуктивного навчальної діяльності, який стає цікавим як для дітей** і вчителя. Також доцільним є використання творчих завдань, наприклад як каліграфічна хвилинка.

Одним з ефективних методів, який сприяє розвитку мовлення учнів початкових класів, творчого мислення є **використання завдань з написання сенканів. Це цікаві короткі міні-твори можна впроваджувати на будь-якому етапі уроку. Сенкани навчають молодших школярів висловлювати свої думки стисло та образно, допомагають їм розвивати навички виразного мовлення та нестандартного мислення.**

Проаналізувавши методику педагогічної роботи, яка може бути спрямована на розвиток творчого мислення молодших школярів, повинна бути адаптована до вікових та індивідуальних особливостей учнів початкових класів. Педагогічна робота вчителів має бути практично використана в **навчально-виховному процесі початкової школи**, а також для мотивації до розвитку творчого мислення молодших школярів можна запроваджувати **нестандартні уроки, проблемні ситуації, мовні та літературні квести, ребуси, творчі вправи, ігри** та наочні засоби. Якщо буде проведена така робота вчителем початкових класів, то це **сприятиме розвитку навичок учнів у якісній роботі, стимулюватиме їхню ініціативу, розвиватиме співпрацю з іншими, а також навички роботи з обробкою та аналізом різноманітної інформації та пропонуванням нестандартних ідей.**

Уроки української літератури та мови грають велику роль у розвитку творчого мислення учнів початкових класів. На цих уроках вчитель може використовувати засоби мистецтва слова, які впливають на молодших школярів, таким чином формують та розширюють особистість, а також сприяють розвитку інтелектуальних здібностей.

Дисципліни гуманітарного циклу для учнів початкових класів відкривають великі можливості для розвитку творчого мислення дітей, роблять з них інноваторів та дослідників. Вчителі на уроках використовують різні захоплюючі сюжети, збагачують уроки емоційними подіями, створюють різні образи, наповнюють цікавим змістом, застосовують різні методи, прийоми, **а також завдання, що включають створення казок чи оповідань, вигадування закінчення до літературних творів, рольові читання, добір прислів'їв, мовні або літературні квести**, завдяки такому різноманіттю діти виступають активними творцями, а також надихають школярів до створення абсолютного нового та цікавого.

Зосередимо увагу на тому, що для ефективного розвитку творчого мислення у молодших школярів, вчителю початкових класів необхідно знайти сучасні методи, які допоможуть досягнути крутого результату, що поєднує у собі пізнавальні здібності та здатність до самостійного вивчення навчальних предметів.

Педагог початкової школи на уроках української мови повинен **створювати навчальні ситуації, які стимулюють інтелектуальний розвиток учнів, допомагають їм вчитися самостійно і креативно використовувати знання, здобуті на уроках гуманітарних дисциплін.**

Комбінунання цілей від уроку з розвитком творчих здібностей та загальної культури освіти допоможе досягти більш оптимальних результатів.

Ми можемо визначити показник розвитку творчих здібностей учнів початкових класів, а саме **створений ними продукт (вір, есе, проект, мультимедійна презентація тощо)**, що відрізняється оригінальністю, унікальністю, а також відображає власний досвід. Однією з головних ролей у формуванні творчості учнів початкових класів виступає уява молодших школярів, їх фантазія [35, 77].

Цікавим на нашу думку є погляд дослідника Р. Швайя, який наголошував на тому, що **особистість учня можна сформувати під впливом творчого вчителя, який застосовує інноваційні методи навчання, уміє створити творчу навчальну атмосферу, цінувати та з повагою ставитися до творчості учнів, впливати на них, переконувати їх у важливості творчих пошуків**» [47, 50]. Тількитворчий, креативний, цікавий, нестандартний учитель початкових класів може сформувати творчого учня.

Висновки до першого розділу

Дослідивши науково-педагогічну літературу ми прийшли висновку, що розвиток творчого мислення у молодших школярів є однією з головних складових їх загального розвитку. Розуміння сутності творчого мислення та його яку роль воно відіграє **у навчанні сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку цієї навички.**

Однією з основних складових розвитку дітей молодшого шкільного віку, їх творчого мислення є підтримка педагога початкових класів, який спонукає дітей до високих досягнень.

Зосередимо увагу на тому, що структурними компонентами креативних, творчих, нестандартних здібностей виступають: ЗУН, які можуть бути реалізовані в певній діяльності, а також **психічні процеси: уява, мислення, емоції, відчуття**. Основними показниками творчої особистості є: здатність до оригінальності, гнучкість мислення, вміння фантазувати, вигадувати, інтуїтивно виконувати поставлені завдання, тощо.

Для розвитку творчих здібностей дітей, важливо враховувати їхні індивідуальні психологічні особливості та готовність вчителя до використання відповідних методів. Однак, вибір цих методів має бути заснованим на віці, рівні розвитку, інтересах і характері дітей. Самі лише здібності не завжди призводять до успіху, оскільки вони пов'язані із позитивним ставленням до конкретної діяльності та інтересом до неї.

Педагог в навчально-виховному процесі повинен розвивати в учнів початкових класів **наполегливість у подоланні труднощів, що є необхідною умовою для досягнення поставлених цілей. Іноді талановиті учні можуть втрачати віру в себе при невдачах, і в таких випадках вчителю початкової школи необхідно підтримати та допомогти їм подолати труднощі.**

Зауважимо, що важливим фактором у розвитку креативної особистості учнів початкових класів є **використання дидактичних ігор та ігрових елементів у навчально-виховному процесі. Це має сенс як з дидактичної, так і з психологічної точки зору. Отже, що обдарованість і творчість завжди мають велике значення і продовжують залишатися актуальними. Молодший шкільний вік дуже важливий, оскільки він створює сприятливі умови для розвитку творчих здібностей дітей, і ця актуальність є досить суттєвою в умовах сьогодення.**

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙШКОЛІ

2.1 Емпіричне дослідження рівнів розвитку творчих здібностей молодших школярів

У даному розділі ми описали результати магістерського дослідження рівнів розвитку творчих здібностей молодших школярів, які відповідають меті та завданням дослідження. **В процесі цього дослідження ми використовували методики, спрямовані на аналіз творчості та факторів, які впливають на її розвиток. Метою мого дослідження було теоретичне вивчення та обґрунтування особливостей розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках української мови. Головна частина нашого експериментального дослідження була проведена на базі Тернівської філії Добровеличківського ліцею «Лідер». Збір фактичних даних проводився за наступною послідовністю: Було визначено два етапи експериментальної роботи. Перший етап дослідження полягав у вивченні стану проблеми та теоретичному її обґрунтуванні. Другий етап полягав у вивченні рівнів розвитку творчих здібностей молодших школярів.**

Для проведення емпіричного експерименту були залучені учні другого та третього класів Тернівської філії Добровеличківського ліцею «Лідер». Збір фактичних даних проводився за наступною послідовністю: 1. Початкове ознайомлення та встановлення контакту з учнями початкових класів.

2. Проведення бесіди з учнями для детального вивчення їх особливостей.

3. Організація самого експерименту з використанням запропонованої методики.

4. Заповнення протоколів дослідження та обґрунтування отриманих висновків.

Для психодіагностики ми обрали тест творчого мислення дослідника П.Торренса, який ми адаптували для роботи з учнями початкових класів. Даний тест був розроблений американським психологом П.Торренсом у 1962р. та спрямований на дослідження творчості дошкільників. Головна мета - створення моделей творчих процесів, які відображають природну складність. Основою цього методу є здатність до дивергентного мислення (згідно з концепцією Дж.Гілфорда), зокрема здатність до творчої трансформації, створення нових асоціацій та генерації нових ідей.

Дослідження являє собою 12 варіантів різних тестів, які спрямовані на визначення творчої продуктивності за П.Торренсом, а також вони розподілені на вербальні, звукові та образотворчі блоки:

- 1 - вербальне творче мислення;
- 2 - словесно-звукове творче мислення;
- 3 - творчо-образне мислення.

Ми обрали тести для визначення творчого мислення за Торренсом серед численних адаптованих варіацій, а саме серед розробників А.Матюшкіна, Н.Шумакової, Е.Шелбанової, Н.Щерби, В.Козленко, Е.Туніка, Т.Баришева та ін. Ми розглянемо класичний варіант тесту П.Торренса.

1) Підготовка до проведення тестування: Перед початком тестування необхідно врахувати такі аспекти: 1. Тести не приймають жодних змін та додатків. Імпровізація в інструкції вимагає повторної стандартизації та перевірки тесту, а також не можна збільшувати час, який відведений на виконання завдань тесту.

2. Створення позитивної атмосфери під час проведення тесту. Використання слів «гра», «цікаві завдання» та підтримка уваги та допитливості дітей допомагає знизити тривожність та сприяє творчому підходу. Тестування повинно бути цікавим процесом зі стимулюванням пошуку альтернативних відповідей.

3. Рекомендована кількість учасників групи до 10-15 осіб.

4. Час для виконання фігурної форми тесту - 30 хвилин. З урахуванням підготовки, прочитання інструкцій та можливих запитань, необхідно виділити 45 хвилин для проведення тесту. 5. Якщо діти мають запитання щодо інструкцій, слід відповісти, повторюючи інструкції, але в більш зрозумілій формі. Необхідно уникати надання прикладів і ілюстрацій можливих відповідей, оскільки це може вплинути на оригінальність і кількість відповідей. Під час діагностики молодших школярів використовувався субтест 3 «Лінії», що визначав побудову образу на основі графічного стимулу. Для тестового матеріалу потрібні простий олівець та тестовий бланк, з зображенням ліній. Перед початком виконання завдань тесту ми пояснювали учням початкових класів їх зміст та стимулювали до виконання завдань. Також ми створювали позитивну мотивацію для виконання тесту, що саме цей процес принесе їм велике задоволення, це дозволить нам визначити, як сильно ви спроможні до розв'язання різноманітних завдань.

Далі учні початкових класів слідували чітким інструкціям, а саме молодшим школярам необхідно було побудувати велику кількість предметів лише з двох вертикальних ліній, а саме ці лінії мали складати основу вашої сюжетної картини. Необхідно було простим олівцем додавати відповідні лінії, щоб завершити картину. Молодші школярі також підписали кожну картину та придумали до неї назву.

Після 9 хвилин виконання ми нагадали учням початкових класів про те, що потрібно закінчити і підписати назву малюнку, а також своє прізвище і клас.

2) Обробка експериментальних даних.

Після цього ми проаналізували показники творчого мислення учнів початкових класів та прийшли до висновків, що:

1. Швидкість виконання завдань - це кількісна характеристика, яка відображає, наскільки швидко діти можуть генерувати велику кількість нових ідей та це можна визначити за допомогою кількості досягнутих результатів.

2. Оригінальність відповідей, як здатність генерувати та створювати нові ідей, а також нестандартність створення образів.

3. Гнучкість мислення - здатність учнів початкових класів створювати нові ідей. Ця характеристика оцінюється за кількістю категорій, таких як: природне середовище, тварини, люди, символи, механізми, декоративне мистецтво, структурні об'єкти.

4. Деталізація образу, яка характеризується здатністю до творчого мислення та конструктивної роботи. Цей аспект оцінюється за кількістю важливих та несуттєвих деталей, включених у розробку основної ідей.

Проаналізувавши експериментальні дані ми звернули увагу на те, що низькі та високі результати за всіма когнітивними параметрами творчості можуть бути різними.

Низькими результатами можуть бути тому, що фактор гнучкості свідчать про обмежену інформованість, а також низький рівень мотивації. З іншого боку, надмірно високі показники за цим фактором можуть вказувати на відсутність чіткої логіки в мисленні.

Проаналізувавши результати дослідження ми прийшли до висновку, що при опрацюванні емпіричних даних треба враховувати не лише бали, але й розуміти причину отримання цих балів.

3) Оцінка виконання завдання за субтестом 3 «Лінії». Швидкість. Даний показник характеризується за підрахунком кількості завершених фігур. Максимальний бал становить 10. Оригінальність. Під час обробки даних використовується шкала оцінювання від 0 до 5 балів, яка базується на частоті зустрічі однакових відповідей. Відповіді, які зустрічаються в 5% і більше випадків, отримують 0 балів, аналогічно оцінюються і очевидні відповіді, такі як «кравля», «груша», «яйце». Відповіді, які зустрічаються в 4,5% випадків, отримують 1 бал, в 3-4% - 2 бали, в 2-3% - 3 бали, в 1-2% - 4 бали. Усі інші відповіді отримують 5 балів.

Гнучкість. Ми оцінювали кількість різних варіантів відповіді, а також самі малюнки, їх назви, що можуть не відповідати один одному.

При оцінюванні детальних розробок ми розподіляли бали за кожні деталі, або ідей, які були додані до малюнку. Особливо зазначити те, що важливою основою при кожній відповіді ми додавали 1 бал. Ми враховували ще певні варіанти, а саме: колір, який був доданий до основної ідей, штрихування, прикрашання малюнку, якщо вони доречні, деталі малюнків і т.ін.

Під час проведення експериментальної частини дослідження нами було отримано результати, які відображали особливості розвитку творчості учнів початкових класів, їх складових компонентів.

Проводячи аналіз результатів дослідження молодших учнів 2 і 3 класу за методикою П.Торренса, можна зазначити, що показники

розподілилися поданим чином.

Середній показник творчого мислення учнів 2 класу є 36-46 балів, що виступають нормою для учнів другого класу.

Молодші школярі, у яких ми визначили середній рівень розвитку творчих здібностей, а також присутній творчий потенціал, але вони не використовують свої таланти можливо **через психологічні бар'єри, комплекси або навіть втому. Ці діти зазвичай не бажають привертати увагу інших, навіть якщо вони відчують творчий потенціал у собі. Тим не менш, коли вони вирішують діяти, це робиться з натхненням і завершується успішно.**

Учні початкових класів, які володіють творчими здібностями зазвичай дуже відповідальні, самостійні, можуть виступати в ролі організаторів та володіють здібностями самоуправління. Потенціал цієї категорії учнів може бути розкритий повністю, якщо вони відчують **внутрішню мотивацію і відчують підтримку для виявлення своєї творчості.**

Середній показний рівня креативного мислення учнів 4 класу дорівнює від 50-70 балів, що є вище середнього.

В учнів початкових класів, в яких ми визначили середній рівень розвитку творчих здібностей, вони володіють одразу **включатися в роботу і швидко освоювати новий матеріал.** Молодші школярі здатні до прийняття нестандартних рішень.

Учні початкових класів, у яких ми визначили середній рівень розвитку творчих здібностей під час власної діяльності можуть проявляти творчу уяву, а також можуть розмірковувати про результати, яких бажають досягти. Ці учні обирають різні види діяльності та полюбують навчатися, прагнуть до виконання творчих завдань, а також отримують задоволення від відчуття новизни.

Учні початкових класів, які володіють середнім рівнем розвитку творчих здібностей характеризуються творчим мисленням, проявляють здібності до пошуків найефективніших способів вирішення різних завдань.

Ми прийшли до висновку, що в учні других **та третіх класів, щоб під час розвитку оригінального та творчого мислення в навчально-виховному процесі початкової школи залишається відносно стабільним, тоді як показник швидкості покращується.**

Якісний аналіз отриманих даних з креативності видає наступні закономірності у її виявленні.

Ми визначили та оцінили оригінальність відповідей учнів початкових класів та виміряли статистичні дані різноманітності та рідкості відповідей.

Також ми врахували зауваження, що не може існувати **двох абсолютно однакових малюнків. Отже, ми можемо говорити про статистичну рідкість в малюнках певного типу або класу. Визначення приналежності конкретного малюнка до певного класу встановлюється лише під час аналізу результатів, отриманих в ході експерименту.**

Для вирішення цього завдання ми проаналізували всі малюнки учнів початкових класів, **які були створені для кожної з незавершених фігур.** Категорія відповіді включала предмети, які відображають навколишню дійсність, які були представлені в малюнках дітей, які ми проаналізували, а саме тварини, одяг, взуття, дерева та ін. **Цей підхід був корисним для визначення гнучкості мислення: чим більше категорій використовується, тим більше виявляється здатність переходити від одного аспекту до іншого.**

Оцінивши творчість, нестандартність, оригінальність малюнків учнів 2 та 3 класу ми визначили оригінальність малюнків.

Найпоширенішими малюнками були такі, як: книги, зошити, побутова техніка, гриби, дерева, двері, будівлі, паркани, олівці, ручки, коробки, вікна, меблі, посуд, ракети, цифри, картопля фрі та ін.

Унікальними та протилежними малюнками були ті малюнки, які ми зустрічали лише поодинокі та не повторювались в інших дітей. **Наприклад, обличчя або фігура людини, свічка, драбина і т. д. всього у 27% учнів початкових класів з усієї вибірки були виявлені унікальні малюнки, а 3% малюнків були** не зрозумілими.

Найбільше 10 балів отримали за швидкість мислення, але учні початкових класів мали багато часу для виконання даного типу завдання та ця оцінка не була супер визначальною.

12 балів ми визначили для оцінювання гнучкості мислення, а саме вміння молодших школярів використати різні категорії для всіх малюнків та вони не повторюються. Мінімальний бал за гнучкість мислення - 2 бали.

Ми здійснили аналіз усіх показників розвитку творчих здібностей, а також порахували, що у другому класі переважно ми визначили гнучкість мислення - 54%, швидкість виконання завдання була характерна для 23%, розробленість - 14%, а також оригінальність створених малюнків - 9%. Натомість в учнів четвертого класу переважала швидкість у 39% молодших школярів, оригінальність виконаних завдань - 26%, гнучкість - 28% та розробленість - 7%.

Проаналізувавши результати проведених діагностик ми прийшли до наступних висновків, що рівень розвитку творчих здібностей в учнів початкових класів 2 та 3 класу. Ми виявили, що молодші школярі третього класу виявили більший рівень розвитку творчих здібностей у порівнянні з дітьми другого класу.

Отже, проаналізувавши кількісні результати проведеного експериментального дослідження ми визначили рівень розвитку творчих здібностей молодших школярів під час навчально-виховного процесу **в початковій школі.**

Ця динаміка пояснюється інтенсивним розвитком мислення в цьому віці, перехід від наочно-образного до словесно-логічного мислення. У процесі цього розвитку формуються поняття, які базуються на найбільш важливих ознаках предметів та їхніх відносинах. Зосередимо увагу на тому, що зміст навчально-виховного процесу в початковій школі можуть сприяти розвитку словесного мислення. Основною з важливих функцій для розвитку мовних функцій, а також ігри, малювання, ліплення з пластиліну можуть сприяти розвитку невербальних творчих здібностей. Всебічно-гармонійний розвиток особистостей молодших школярів є пріоритетними завданнями **на цьому етапі розвитку нашого суспільства.**

Ми відобразили та зазначили візуально динаміку розвитку творчого мислення молодших школярів протягом усього навчального року.

Отже, проведений аналіз дав змогу визначити показники розвитку творчих здібностей в учнів початкових класів, а саме те, що показники зрости, **що свідчить про певний розвиток** творчих здібностей молодших школярів протягом періоду навчання в початковій школі.

1 група учнів, які мали високі показники розвитку творчих здібностей учнів початкових класів та проявили **показники вище середнього рівня. 2 група об'єднала учнів з середніми показниками розвитку всіх аспектів креативності.**

3 група включала молодших школярів із показниками нижчими за середні за всіма аспектами розвитку творчих здібностей.

Можемо зробити загальний висновок проведеного експериментального дослідження при написанні магістерської роботи, а саме ми виявили певні особливості в учнів початкових класів, а саме розвиток творчих здібностей, нестандартність мислення та креативність при виконанні тесту дослідження, а також для визначення способів розвитку творчих здібностей в учнів початкових класів вважаємо за доцільне провести опитування серед педагогів, батьків та учнів.

2.2.Методи та форми роботи для розвитку творчого мислення учнів початкових класів на уроках рідної мови

Уроки української мови спрямовані на розвиток творчого мислення в учнів початкових класів. Учні виступають головними в навчально-виховному

процесі. Молодших школярів не навчають, а вони навчаються за допомогою активної участі при вивченні тих питань, які вивчають, а також учні початкових класів беруть **на себе відповідальність за процес і результати учіння. Завдання** педагогів початкової школи знайти способи та засоби забезпечення та реалізації ініціатив молодших школярів [27, с. 18]

Проаналізувавши науково-педагогічну літературу з досліджуваної проблеми ми прийшли до висновку, що сучасна початкова освіта має надати знання, навчити самостійно отримувати знання, а також оволодіти необхідною інформацією та творчо осмислювати її. Завдання нової української школи навчити майбутніх дорослих людей критично та **творчо мислити, на основі здобутих знань використовувати знання як у професійній, так і в суспільно-політичній діяльності. Творчо сформована особистість стає активним суб'єктом суспільних відносин** [38, с.22].

Головним завданням **шкільної літературної та мовної освіти є залучення молодших школярів до здатності читання та літературного слова, які є важливими складовими формування духовного світу учнів початкових класів. Ця освіта також спрямована на створення системи знань про мову та мовлення, розвиток мовленнєвих вмінь та навичок молодших школярів, а також розширення їхнього досвіду у творчій діяльності. Наша мета - формування компетентності молодших школярів, включаючи і їхню творчість.**

Зосередимо увагу на тому, що на **уроках української мови та літератури** під час проходження активних та пасивних практик під час навчання в університеті ми працювали **над розвитком мотивації, заохочували учнів до відкриття нових ідей.**

У навчально-виховному процесі ми створювали всі умови для того, щоб розвивати творче мислення молодших школярів і **сприяємо їхньому особистісному зростанню. Для цього ми активно** виявляли та розвивали здібності учнів початкових класів, формували **навички і прагнення мислити та вчитися новому.**

Розвиток творчого мислення **на уроках української мови та літератури** це складний та тривалий процес, **який вимагає систематичних зусиль та** підходів організації навчально-виховного процесу.

Для реалізації цих завдань та стимулювання розвитку творчого мислення необхідно враховувати такі фактори:

11. педагог має проводити уроки цікаво, необхідно уникати **уроків, які відзначаються традиційністю, рутинністю, а також монотонністю та відсутністю особистого підходу до досвіду дитини;**

12. контролювати навантаження на молодших школярів, **щоб зберегти мотивацію та інтерес до навчання;**

13. в навчально-виховному процесі використовувати інформаційно-комунікаційні технології, які спрямовані на розвиток пізнавальних інтересів;

14. **систематично навчати молодших школярів прийомам розумової діяльності та навчальної роботи, використовуючи методи, які спонукають до пошуку та вирішення проблем. Для розвитку творчих здібностей на уроках української мови ми використовували інтерактивні технології, такі як: «Мікрофон», метод «Незакінчене речення», «Мозковий штурм», «Асоціативний куш», Метод «Шести капелюхів», «Ток шоу», «Грунування».**

Інноваційна технологія «Мікрофон» спрямована на можливість учнів початкових класів висловити власні думки, **швидко та послідовно** **відповідати на запитання. «Мікрофон». Правила використання методу «Мікрофон»:**

15. говорить лише той учень, який триває мікрофон (справжній або уявний);

16. відповіді, які дають на запитання педагога молодші школярі не оцінюються та не обговорюються;

17. під час висловлення в мікрофон інші учасники навчально-виховного процесу мають дотримуватися тиші.

Розглянемо наступну інтерактивну технологію - «Незакінчене речення». Даний метод доцільно поєднувати з попереднім, що ми описали вище (метод «Мікрофон»), що дозволяє молодшим школярам висловлювати думки вже за початком речення, є можливість порівняти власні висловлювання з іншими однокласниками. Незакінчені речення дозволяють молодшим школярам долати **стереотипи, більш вільно висловлювати свої думки щодо запропонованих тем, розвивати вміння говорити лаконічно, але переконливо і суттєво.**

«Мозковий штурм». Це метод, при якому учні початкових класів обговорюють та шукають ефективний спосіб для вирішення поставлених завдань та спонукає **учасників проявити свою творчість, уяву. Він передбачає вільне висловлення думок усіх учасників і сприяє виникненню багатьох ідей і рішень.**

При проведенні «Мозкового штурму» необхідно дотримуватись правил:

18. всі учні, які задіяні в мозковому штурмі мають пропонувати ідеї, які допоможуть вирішити проблему;

19. має бути визначений «секретар», який буде записувати запропоновані ідеї на дошці, а вже коли група повідомить про те, що достатня кількість ідей, можна переходити до наступного етапу;

20. усі записані ідеї на дошці аналізуються, групуються та розглядаються іншими учасниками мозкового штурму;

21. необхідно обрати найкраще **рішення. Правила ведення під час «мозкового штурму» включають в себе наступне:**

22. спробуйте висунути якнайбільше ідей щодо вирішення проблеми;

23. необхідно використати власну уяву;

24. пропонувати безліч ідей та розвивати інших учасників;

25. заборонена критика та висловлення в бік інших учасників мозкового штурму.

«Асоціативний куш». Педагог має обрати тему для обговорення, а молодшим школярам необхідно пригадати все, що вони знають, або яку асоціацію чи порівняння в них викликає дана тема. На класній дошці має бути записана тема, або одне слово, а учні початкових класів мають утворити асоціативний куш.

Метод «Шести капелюхів». Який був **розроблений британським психологом та доктором медичних наук Едвардом де Боно та ґрунтується на ідеї паралельного мислення. Цей метод сприяє конструктивному мисленню, де різні погляди та підходи не конфліктують, а роблять можливим спільне існування.**

Головне завдання методу 6 капелюхів є сам процес розподілення **процесу мислення на шість різних режимів, кожен з яких символізується метафоричним капелюхом певного кольору. Це простий і практичний спосіб навчання управляти різними аспектами нашого мислення послідовно. Потім ці аспекти можна об'єднати, щоб отримати «яскраве мислення»- комплексний підхід до розв'язання проблем і прийняття рішень, де враховуються різні аспекти та точки зору. Метод 6 капелюхів являє собою використання шести різних кольорових капелюхів для регулювання різних аспектів мислення та аналізу. Кожен капелюх символізує певний режим мислення:**

26. білий капелюх (інформація)- режим мислення, який зосереджений на збір інформації, фактів;

27. жовтий капелюх (логічний позитив)-асоціація з оптимізмом та **спрямований на пошук переваг і позитивних аспектів ідей або ситуації. Учасники аналізують потенційні переваги та можливості успіху;**

28. чорний капелюх (критичні висловлювання) - можливість виражати оцінки, критичні оцінки та можливість обговорити ризики і проблеми;

29. червоний капелюх (інтуїція)-учні початкових класів мають висловити власну інтуїцію та власні відчуття;

30. зелений капелюх (креативність)- можливість проявити власну творчість, креативність при вирішенні поставлених завдань;

31. синій капелюх (організація процесу)- спрямований на організацію навчально-виховного процесу та досягнення поставленої мети.

За допомогою цих капелюхів учасники можуть систематично вивчати і аналізувати різні аспекти питання, враховуючи різні точки зору та структуруючи свої думки.

Переваги методу «шести капелюхів»:

32. цей метод спрямований на додання яскравих фарб в навчально-виховний процес початкової школи;

33. легко запам'ятати різнокольорові капелюхи та зрозуміти, на виконання яких завдань вони спрямовані;

34. можна використовувати для будь-якого віку дітей;

35. метод спрямований на конструктивне та продуктивне розмірковуванню, допомагає уникнути безплідних дискусій;

36. **метафора капелюхів дозволяє обговорити та переключити різні аспекти задачі, не зачіпаючи особисті переваги і не ображаючи учасників** навчально-виховного процесу;

37. допомагає мінімізувати ситуацію, в яких могла б виникнути плутанина в міркуваннях;

38. даний метод дозволяє підкреслити важливість **різних компонентів роботи над завданням, включаючи емоції, факти, критику і нові ідеї, і використовує їх у потрібний момент для досягнення результату, уникнення деструктивних впливів.**

«Ток шоу». Певний вид роботи може бути спрямований на те, щоб розвивати в учнів початкових класів уміння на навички до публічних виступів перед класом, на сцені, а педагог безпосередньо **виступає в ролі ведучого. Також вона розвиває** у молодших школярів творчість, а також для організації ток шоу необхідно:

39. оголосити тему дискусії, а також педагог-ведучий має почати урок зачитавши тему для обговорення;

40. запросити учнів початкових класів до висловлювань, почати дискусію, вони виступають у ролі запрошених гостей на ток шоу та мають можливість висловлюватись з приводу запропонованої теми;

41. безпосередня участь глядачів, які мають право виступити зі своєю власною думкою, але час для відповіді регламентовано 1 хв.;

42. відповіді на запитання мають бути лаконічними, конкретними та аргументованими;

43. ведучому також надається право задавати запитання, уточнювати відповіді та поглиблювати обговорення.

Дана форма роботи спрямована на те, щоб розвивати в учнів початкових класів ЗУН для публічного виступу, мати можливість висловлювати власні думки та приймати активну участь в обговоренні дискусійних питань

Метод «Гронування». Цей метод спрямовує учнів та надає їм можливість вільно та відкрито розмірковувати на певні теми. Головне завдання методу гронування- стимулювати мислення молодших школярів. Цей метод використовують на різних етапах актуалізації знань, **рефлексії та**

підбиття підсумків вивченої теми або розділу. Нами було досліджено, що цей метод сприймається учнями початкових класів **як захоплива та цікава гра.**

Етапи гронування:

44. слово, фразу необхідно розмістити по центру аркушу;

45. записати слова, фрази, які асоціюються з цією темою;

46. необхідно записати всі ідеї, поки не закінчаться всі асоціації;

47. після завершення всіх ідей, необхідно встановити причинно-наслідкові зв'язки **між поняттями, де це можливо.**

Слід зазначити, що існує два види методів навчання: традиційні (такі як розповідь, бесіда, робота з книгою, ілюстрація та вправи) і нетрадиційні (які включають евристичні, когнітивні, креативні та інші підходи).

Нетрадиційна дидактична система використання різних методів навчання, яка спрямована на те, щоб створити різноманітні продукти навчання для учнів початкових класів.

Серед інтерактивних методів навчання, які сприяють розвитку творчого мислення є «мозковий штурм», метод емпатій, які також сприяють активному розвитку молодших школярів. Різні педагогічні прийоми, методи, в яких учні можуть виступати в ролі вчителів, можуть включати в себе різні методи, а саме

метод проектів, методи самооцінки, рефлексії, контролю, створення образної картини та інші підходи.

В навчально-виховному процесі застосування методів, прийомів навчання, яке спрямовується на те, що активізувати творчий процес та розподілити на відповідні етапи:

48. підготовчий, або необхідність створити сприятливе середовище для натхнення;

49. розвиток ідей через рефлексію;

50. знаходження нового рішення;

51. оцінювання продуктів діяльності для визначення їх **цінності. У процесі вирішення навчальних завдань, молодші школярі розширюють свої знання та отримують нові відкриття.**

Зосередимо увагу на тому, що вивчення української мови необхідно поєднувати з методами **ТРВЗ. Основними складовими ТРВЗ-педагогіки можна розглядати:**

- використання певних **методик і технологій, спрямованих на подолання психологічної інерції;**

- **застосування методології розв'язання проблем, що базується на принципах системного розвитку, загальних принципів вирішення конфліктів і механізмів їх впровадження для розв'язання конкретних творчих завдань;**

- **використання виховної системи, побудованої на теорії розвитку творчої особистості.**

Зазначимо, що ефективне використання ТРВЗ-педагогіки можна визначити тим, що присутня здатність знайти **інструменти для розвитку пошукових навичок учнів.**

Прийоми Джанні Родарі:

Біном фантазії

Для реалізації даного прийому необхідно залучити 2 молодших школярів, які будуть записувати лише 1 слово з різних сторін дошки таким чином, щоб не підглядати слова у свого опонента. Один учень має записати живий предмет, а інший - неживий. Після виконання даного завдання вчитель початкових класів відкриває дошку, та саме перша пара записаних **слів стає початком нової незвичайної історії. Наприклад: кішка - дерево. За допомогою різних прикметників складаються і записуються** різні словосполучення: Кішка у дереві, Дерево над кішкою, кішка під деревом і т.д.

Розв'язок теми. Придумати історії з відповідним заголовком або побудувати ланцюжок речень від першого слова до другого.

Прийом «Що потім?». Використання даного прийому спрямоване на вигадання вже відомих казкових сюжетів, або історій з оповідань.

Наприклад: Колобок пішов від дідуся та бабусі. Що потім? Його не з'їла лисиця. Що потім?

Прийом «Фантастичне продовження»

Педагог початкових класів розповідає цікаву історію, або реальну подію, яка з ним відбулася. Наприклад: Пес злякався та почав гавкати, риба пропливала в річці, хлопець грав з м'ячем...

Потрібно придумати казкові, незвичні наслідки. Наприклад: Риба пропливала в річці, а після неї утворилися величезні хвилі, які підіймали акул у повітря. Що трапилось потім? Чим все закінчилось? Учні початкових класів придумують продовження історій, вигадують фантастичні історії таким чином розвивають творчі здібності, мислення, уяву, увагу та ін.

Творча помилка

Якщо написати слово «автомобіль» правильно, без помилок, то фантазія не працює - це звичайна машина, яку всі знають. А якщо помилитися й пропустити якусь букву чи написати зайву, тоді можуть з'явитися такі слова:

Амобіль - машина для перевезення авторів;

Мобіль - дитячий пристрій, який можна почепити на дитяче ліжечко для того, щоб дитина заспокоїлась;

Цікаві сюжети з'являються, коли береться не окреме слово, а слово в реченні.

Фантастичні гіпотези

Педагог початкових класів ставить перед молодшими школярами завдання придумати історії, головний сюжет в яких може бути побудований на обговоренні: що було б, якби...? Наприклад: якби раптово зник місяць, якби люди почали літати, якби в клас зайшов інопланетянин. Що було б, якби діти завжди їли цукерки? Що було б, якби у світі не було дощу? Що було б, якби люди не винайшли телефон, комп'ютер, телевизор, інстаграм, тік ток?

Приєм «Скляні чоловічки»

Суть даного прийому полягає в тому, що необхідно придумати країну, в якій живуть люди, які виготовлені з фантастичного матеріалу (шоколадне містечко, цукеркова країна мрій, бульбашкове місто)

2.3. Вправи, які спрямовані на розвиток творчого мислення на уроках української мови

Сучасне суспільство вимагає використання креативних, творчих, нестандартних методів навчання та виховання учнів початкових класів, як найбільш ефективних.

Нестандартна, творча сучасна освіта побудована на принципах взаємодії, дає можливість обмінюватись думками та аналізувати, що дозволяє знайти нові ідеї для кожної сучасної людини. Такий підхід дозволяє учням початкових класів усвідомлювати важливість **інших людей, а також створює сприятливі умови для кожного молодшого школяра, де він може відчувати свій успіх, розвивати інтелектуальну активність та підвищувати продуктивність своєї діяльності.** А найголовнішим, що в даному освітньому середовищі молодші школярі не відчують на собі знущань з боку однолітків, **булінгу, домінування педагогів чи інших молодших школярів над ними і їхніми ідеями. Головна мета дітей не знати все, а володіти такими навичками як: мислити, розуміти суть речей, аналізувати інформацію - вміти відокремлювати вигадану інформацію від правдивої, достовірної, інтерпретувати її і застосовувати в конкретних умовах** [25, 77].

Для розвитку творчого мислення на уроках української мови в НУШ є такі вправи:

В.1. «Ляпки». Педагог за допомогою олівців, фломастерів, фарби ставить лапки у вигляді літери. Завдання молодших школярів - придумати не менше 3-5 **предметів чи істот, на які вона схожа.** Завдання вчителя початкових класів мотивувати дітей **дивитись на зображення з різних боків - перевертати аркуш. Наприклад,** буква «В» схожа на окуляри, лежачий поліцейський, булочки, м'язи та ін.

В.2. «Чарівні речення». При вивченні нової букви на уроці української мови, запропонувати молодшим школярам **скласти речення зі слів, які починаються лише з неї. На початковому етапі введення цієї вправи можна дозволити учням використовувати прийменники, незважаючи від вивченої літери. Наприклад, літера «Д»: Дмитро доторкнувся до дерева. Друзі, дякую, добраніч!**

В.3. «Продовж логічний рядок». Дана вправа спрямована на розвиток в молодших школярів творчого мислення, творчих здібностей та спонукати знаходити логічні **зв'язки, спільні риси між словами.** Педагог ставить завдання перед учнями, що **необхідно обрати та написати слова, які на перший погляд не пов'язані між собою, а також пропонує учням зачитати їх, знайти схожі ознаки та продовжити логічний ряд.** **Наприклад, обираємо тему фрукти, записуємо на дошці:** ананас, апельсин, лимон, ківі, слива .... **Далі продовжують діти. Важливо, щоб вони назвали спільну ознаку для всіх слів. Для прикладу, можна обрати слова, які починають послідовно з літер абетки - апельсин, банан, виноград, гранат....**

В.4. «Прибери те, що заважає». Педагог пропонує певні слова, які об'єднані спільною ознакою, натомість учням необхідно визначити за яка спільна ознака всіх слів та прибрати зайве слово та **за можливості продовжити ряд. Наприклад, учитель називає слова-іменники і дієслово:** груша, хлопець, стілець, дерево, учень, читає. Молодші школярі розмірковують, додають ще слова, щоб об'єднати за спільними ознаками та прибирають зайві.

В.5. «Писарі». Для реалізації цієї вправи в навчально-виховному процесі початкової школи вчитель має організувати молодших школярів таким чином, щоб вони сиділи в колі, або розподілити на дві, три команди, в залежності від кількості учнів. Діти тримають ручку, або олівець в руках, педагог задає загальну тему для написання історій, наприклад літні канікули. На дошці записують слова, які будуть **новими для молодших школярів протягом тижня (зі стіни слів). За командою педагога кожен писар має записати лише одне речення та передати аркуш сусіду праворуч. Наступний має написати друге речення, але щоб воно було логічно пов'язане з попереднім. І так по колу. Важливо: всі учні початкових класів мають використати будь-яке одне слово з написаних на дошці. Коли аркуш обійшов коло, учень, який писав перше речення вигадує останнє - фінал історії. Створені історії зачитують та проводять рефлексію. У ході виконання вправи «Писарі» можна не лише навчити дітей вигадувати цікаві історії, а й відпрацювати вивчений навчальний матеріал (наприклад, у реченнях мають бути використані іншомовні слова, слова у кличному відмінку, власні назви та ін.) [28, 99].**

В.6. «Заплутані слова» сприяє розвитку асоціативного, творчого мислення. Для реалізації даної вправи вчитель початкових класів розподіляє учнів на 2 команди та роздає аркуші паперу. Завдання першої команди - записати **слова-іменники, іншої - дієслова чи прикметники. Після цього педагог має вибрати лише одне слово з кожного аркуша та писати на дошці, або голосно зачитати ті пари слів, що утворились. Наприклад: «морозиво працювати», «цукерка танцює», «вертоліт стрибає» і т.д. Завдання молодших школярів полягає у поясненні даних словосполучень та визначенні, коли таке буває, що розвиває творче мислення учнів початкових класів та дає можливість використати утворені словосполучення у прямому та переносному значенні. Наприклад, «бігає роса» - зранку росинки перетікають з одного листочка на інший, ніби біжать.**

В.7. «Чарівні запитання». Дана вправа спрямована на **вивчення різних тем, для відпрацювання нового матеріалу. Необхідно скласти якомога більше речень, поєднуючи два слова, які пропонує вчитель. Наприклад,** миша та телефон: - Мишка знайшла телефон та вирішила зняти себе для тік току? - Чи впорається миша з телефоном? - Миша знає пароль від wifi?

Головне завдання вчителя початкових класів створити максимально комфортні умови для навчання учнів та розвитку їх творчого мислення на уроках української мови, щоб молодші школярі вільно себе почували, не було страху висловлювати власні думки. Розвиток творчості буде **можливим під час будь-якого уроку** в початковій школі, а також буде спонукати до розвитку пам'яті, уваги, **та збільшення спостережливості у молодших школярів.**

2.4 Дослідження досвіду роботи вчителя початкових класів Герніченко Т.М. на базі Тернівської філії Добровеличківського ліцею «Лідер»

Нами було проаналізовано досвід роботи вчителя початкової школи з розвитку творчого мислення **учнів початкових класів на уроках української мови** у педагогічній практиці.

Ми проаналізували передовий педагогічний досвід вчителя початкових класів Тернівської філії Добровеличківського ліцею «Лідер» Герніченко Тетяни Миколаївни. **На базі даної школи нами було проведено дослідно-експериментальну роботу** магістерського дослідження. Вчитель початкових класів Герніченко Т.М. як класний керівник ставить перед собою за мету виховати своїх молодших школярів повноцінними громадянами, які будуть готові **до всіх викликів дорослого життя**. Також Тетяна Миколаївна висловила своє бажання навчити молодших школярів творчо, креативно, нестандартно **висловлювати свої власні унікальні ідеї, обговорювати різні погляди та знаходити компроміси**, а також зазначила, що її головна мета -

допомогти **учням розвивати свій творчий потенціал і стати особистостями, здатними до творчого мислення.**

Герніченко Тетяна Миколаївна зазначила, що розвивати творче мислення в **учнів початкових класів на уроках** дуже важливо, оскільки цей аспект спрямований на розвиток уваги молодших школярів та розвиває здатність до аналізу та творчого мислення. Молодші школярі повинні не лише запам'ятовувати, але й відтворювати вивчений матеріал, розвивати вміння поставити **запитання, займатись творчістю, дискутувати, знаходити виходити з різних життєвих ситуацій та мислити творчо, нестандартно.**

Творче мислення - спроможність дітей до створення нових ідей, а також здатності розв'язувати проблеми, **розглядаючи їх з неочікуваних і нестандартних точок зору, та виражати себе творчо через різні форми мистецтва.**

Розвиток творчого мислення у молодших школярів відіграє дуже велику роль саме на формуванні можливостей до адаптації в сучасному світі. Процес розвитку творчого мислення спрямований на стимулювання проблемного мислення, завдяки якому діти розвивають власну творчість, мають змогу навчатися та аналізують важкі завдання, а також знаходять сучасні шляхи вирішення завдань. Сам процес спрямований на розвиток **інтелектуальної компетентності та навичок розв'язування проблем**. Розвиток творчих здібностей вимагає від молодших школярів здатності мислити та виражати власні думки, **ідеї. Це підвищує їхню самодостатність і довіру до власних можливостей. Збільшує впевненість в собі: участь у креативних проєктах і досягнення в них допомагає дітям вірити в себе та свої можливості. Вони навчаються впевнено виступати та представляти свої ідеї перед іншими. Розвиває комунікативні навички: творчі проєкти часто вимагають співпраці та обміну ідеями з іншими. Це сприяє розвитку комунікативних навичок та співпраці** молодших школярів. Усні початкових класів вчать виражати власні почуття, емоції, переживання **через творчість, таку як живопис, музика, театр** і т.д. Творчі завдання сприяють розвитку незалежного мислення та допомагають учням початкової школи **розвивати незалежне мислення та навички прийняття рішень**. Творче мислення спрямоване на розвиток інноваційного мислення, а саметворчість є основною **складовою інноваційного розвитку. Діти, які розвивають нестандартне, творче мислення, можуть стати інноваторами в майбутньому, знаходячи нові способи розв'язання проблем та вдосконалення існуючих** технологій. Розвиток нестандартного мислення може збільшити **радість від навчання: сучасні завдання роблять навчання більш цікавим та захоплюючим для молодших школярів, що сприяє подальшій мотивації і бажанню вчитися** не тільки в початковій школі, а й у подальшому житті.

Розвиток творчого мислення не лише дає багато нових можливостей учням початкових класів, а й **допомагає їм стати більш успішними та впевненими в собі особами** в сучасному світі.

Педагогиня Герніченко Т. М. зацікавлена у створенні навчально-виховного процесу таким чином, щоб кожен молодший школяр міг **досягти успіху та відчувати радість своїх досягнень**. Педагог **прагне допомогти кожній дитині розвивати свої здібності, вірити в власні сили і зростати в умовах, де кожен крок супроводжується відчуттям радості**. Головне під час навчального процесу **надихати учнів початкових класів подолати труднощі, розуміти, що нічого в житті не дається легко, і досягнення потребує зусиль**. Багаторічний досвід роботи Тетяни Миколаївни зі молодшими школярами дозволяє зробити висновок про те, що для створення позитивної мотивації в навчально-виховному процесі початкової школи **необхідно використовувати інноваційні освітні технології**, які допоможуть розвинути в у молодших школярів їх особистість, сформулювати їх світогляд, **що є важливими для подальшого успіху** в сучасному світі.

Тетяна Герніченко зосереджує увагу на тому, що в учнів початкових класів необхідно розвивати пізнавальні інтереси, аналітичність розумової діяльності, вміння знаходити вирішення проблем; дослідницький інтерес та бажання знаходити варіанти вирішення проблем; логічно-образне та критичне мислення; вміння до комунікації та схильність до винахідливості.

Для того, щоб мета Тетяни Миколаївни Герніченко була реалізована вона у своїй педагогічній діяльності використовує різні види **мислення молодших школярів та активно залучає їх до навчання. Це** реалізовується в навчально-виховному процесі за допомогою використання **освітніх технологій, спрямованих на розвиток критичного мислення, і використання різноманітних методик та прийомів на уроках та в позаурочній** шкільній діяльності.

Одним з головних умов при виборі методу роботи необхідно вчителю початкових класів врахувати **індивідуальні та вікові особливості** молодших школярів. **Для того, щоб розвинути творче, нестандартне мислення у дітей, треба час. Для цього потрібно доцільно підібрати методики та форми роботи, створити умови для розвитку** творчого мислення. Гарний результат роботи буде досягнуто завдяки активній роботі на уроках та виконання поставлених завдань.

Змістовне наповнення уроків в початковій школі різноманітне, педагог використовує в навчально-виховному процесі інноваційні методи та прийоми. **Навчити дітей висловлювати свої думки допомагає метод «Мікрофон» та «Незакінчені речення», «Передбачення за малюнком», «Читання з передбаченням».**

На уроках української мови для розвитку творчого мислення в учнів Тетяна Миколаївна використовувала різноманітні прийоми та ігри, а саме:

Вправа «Писарі»

Хід проведення: Дані три слова. Наприклад, ліжко, диня, автомобіль. Необхідно придумати як можна більше пропозицій, в кожному з яких були б використані всі три слова. Слова можна змінювати будь-яким способом. Вправа « Велика буква»

Хід гри: Щоб стимулювати появу креативних, творчих, нестандартних ідей, необхідно навчитися відшукувати асоціації в звичайному потік думок. Цю вправу можна виконувати в будь-якому місці, в будь-який час із будь-якої Літерою! Почнемо з букви З. Протягом

відведеного часу учням початкових класів необхідно записати максимальну кількість **слів, що починаються з букви З**.

Вправа «Плюс 5»

Хід гри: Учням пропонується обрати **іменник і написати у стовпчик 8- 10 прикметників, які йому підходять. Наприклад,** цукерка - солодка, велика, шоколадна, смачна, різнокольорова і т.д. **Це було легко. А тепер спробуйте знайти 10 прикметників, які цьому іменнику не підходять. Це не просто, як може здатися на перший погляд. Та ж цукерка не може бути, скажімо, кислою.** Чи може?! Необхідно спробувати **підбирати прикметники з різних сфер сприйняття.**

Щоб забезпечити володіння мовою учнями початкових класів та можливістю влучно володіти словом, Тетяна Миколаївна на своїх уроках української мови **виявляє інтерес до мови, активно її вивчає та проводить аналіз. Основним елементом навчання мови учнів є система різних інноваційних методів. Наприклад: Слово «магазин»**

1 Глумачення слова

Приміщення для роздрібно́ї торгівлі, для зберігання запасів харчування.

2. Вводимо в активний словник

Гра «Доберіть слово»

Магазин (Який?) іграшок, продукто́вий, будіве́льний.

Магазин (Що робить?) продає, забезпечує продуктами харчування.

Синоніми **б** - бутик, крамниця, супермаркет, універмаг, комора.

3. Асоціативний куш

4. Сєнкан

Магазин

Іграшковий, продукто́вий.

Продає, забезпечує продуктами харчування, задовольняє потреби.

Я люблю іграшковий магазин.

Бутик.

Для забезпечення можливості молодшим школярам відпочити, розвантажитися під час уроків та позаурочних заходів, Тетяна Миколаївна використовує ігрову комунікативну діяльність «Фізкультхвилинку», яка спрямована на розвиток комунікативних навичок у дітей, допомагає зняти емоційне напруження, створює сприятливу атмосферу під час занять і активізує можливості учнів початкових класів навчатися у гральній формі. Використання технології розвитку творчого мислення під час вивчення навчальних предметів, як на уроках, так і під час позакласної діяльності, створює додатковий стимул для навчання у молодших школярів, вони залучаються до матеріалу через цей підхід, що сприяє їхньому кращому засвоєнню матеріалу і збільшує мотивацію до навчання.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши другий розділ магістерського дослідження ми можемо зробити висновок, що процес формування творчого мислення у молодших школярів перспективний **тому, що він впливає на кожного окремого** учня та і на **всіх учасників освітнього процесу. Для педагога надзвичайно важливо створювати ситуації успіху в навчанні, використовувати дидактичні ігри, застосовувати різноманітні методи, прийоми та принципи для сприяння розвитку фантазії, уяви та творчості.**

Творчі здібності в учнів початкових класів формуються та розвиваються за допомогою різних методів, а також педагог початкової школи повинен враховувати **думку кожної дитини, поважати її і не нав'язувати свою точку зору. Також важливо бути уважним до їхніх вподобань, оскільки результатом такої роботи може бути відкриття нових можливостей і перспектив.**

При формуванні творчого мислення у молодших школярів вчитель початкових класів повинен врахувати індивідуальну особливість учнів початкових класів та створити позитивну атмосферу, яка буде сприятливою для вільного висловлення власної думки.

Для розвитку творчого мислення в учнів початкових класів на уроках української мови **важливо надавати дітям можливість творити, генерувати ідеї, шукати відповіді та розвивати свою фантазію.**

Особливо важливо використовувати на шкільних уроках в різні методи, прийоми, інноваційні технології, **ігри та вправи для розвитку творчого мислення, адже вони не тільки розвивають дитину та її мислення, а й викликають цікавість до навчального процесу та захоплюють її на подальше навчання в середній школі та у вищих навчальних закладах.**

Таким чином, використання описаних методів для формування творчого мислення на уроках української мови в початковій школі дозволило нам отримати позитивний **результат, оскільки використовуються різні джерела інформації, задіяні різні види пам'яті та сприйняття. ВИСНОВКИ** У магістерській роботі було проведено дослідження стосовно створення та розвитку творчого мислення молодших школярів **на уроках української мови. Також у роботі представлені методичні рекомендації щодо формування** творчого мислення вучнів початкових класів під час уроків літературного читання.

Мета магістерської роботи нами була досягнута. Зокрема:

Ми проаналізували поняття «творче мислення» у педагогічній та психологічній літературі. У сучасному трактуванні рівні творчості можуть проявлятися у вмінні знаходити нетривіальні рішення, виходити з ситуацій, коли здається, що немає виходу, та використовувати незвичайний підхід до вирішення проблеми, це безпосередня спроможність до нестандартного розв'язання певних задач.

Поняття «творчість»- це здатність до креативності, **яка розвивається впродовж життя людини, поруч з розвитком її інтелекту та загальною особистістю. Процес формування творчого мислення важливий і оточується великою увагою. Багато вчених розглядають творчість з точки зору креативних, нестандартних здібностей. Вони описують її як явище, що пов'язане з розвитком уяви та фантазії. Психологи, педагоги, дослідники стверджують, що розвиток творчості може суттєво змінювати особистість людини.**

У визначенні передумов використання творчого мислення молодших школярів у навчально-виховному процесі початкової школи **важливо** враховувати наступне:

Головним завданням розвитку творчого мислення в учнів початкових класів на уроках української мови **є формування асоціативного, діалектичного та системного мислення у дітей. Розвиток цих якостей робить їхнє мислення більш гнучким, оригінальним і продуктивним.**

Розвиток творчості **учнів початкових класів є важливою** частиною їхнього особистісного **розвитку** у молодших школярів. **Цей процес** вимагає не лише вибору відповідного змісту освіти, але і впровадження спеціально обраних педагогічних технологій.

Однією з передумов успішного розвитку творчого мислення в молодших школярів є включення інноваційних **технологій у навчальний процес. Ці технології дозволяють** учням активно взаємодіяти між собою та спілкуватися.

В межах проведення експериментального дослідження нами було проведено оцінку рівнів творчого мислення молодших школярів за допомогою тесту, розробленого П[і]Торренсом. Об'єктом дослідження були учні 2 та 3 класів.

Запропоновані методики щодо формування творчого мислення молодших школярів на уроках рідної мови спрямовані на розвиток діяльності, пошуку шляхів порівнювати та класифікувати отримані знання. Саме це спрямоване на розвиток креативності **активності на уроках української мови**. Саме уроки української мови **мають величезний вплив на формування особистості дитини, її духовно-моральний розвиток**.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вирішення проблеми. Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на вивчення проблеми творчого мислення у дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти.